

WILLI HUYGHE
GENT – 9000 -B

NATIONALE HYMNEN VOOR VREDE

Tijdens de zomer van 2024 mochten we even grootschalige als boeiende als uitstekend georganiseerde sportevenementen meemaken. Olympische Spelen, EK voetbal, Ronde Van Frankrijk. Daarbij rijkelijk vertoon van vlaggen en nationale hymnen. Enige traditie en enige geëmotioneerde nationale trots, op toon gezet door een in regel gezwollen klankbeeld van trage blaasinstrumenten, horen erbij en mogen erbij horen.

Het meervoudig verlichte Frankrijk was gastland voor de Olympische symboliek van internationale zuster- en broederschap tussen volkeren.

Door de zin 'aux armes, citoyens' met gescherpte aandacht te laten doordringen, opende ik een doos van Pandora in mezelf. Te vaak had ik neuriënd meegedreven op de herkenning van de melodie, zonder terdege na te gaan welke boodschap ik sinds lang met de woorden internaliseerde.

Zou het tot atleten op hun schavot als winnaar of op een voetbalplein doordringen dat ze bij het bezingen van hun land soms hun sportieve opponent naar het leven staan? Met de vlakke hand op het hart. Als deze topsporters het niet beseffen, wat dan met de massa aanwezigen in stadions en pleinen?

DE MINZIJDE

Een anachronisme

Met een volkslied dat niet meer van deze tijd is kan ik leven. Het is de minste van alle nationalistische kwalen.

Zoveel liever altmodische romantiek dan modernistische vlotte nietszeggerij. Onze Nederlandse bovenburen en ons eigenste kleine België tonen zich *Wiertz*waardig groot in hun hoogdravend gezang. Zelfs geheel los van enige actualiteitswaarde, mogen we ons durven afvragen wat zinnen als 'heilig land der vaad'ren' - 'Onze ziel en ons hart zijn u gewijd' - 'Het bloed van onze adren' bij jong en oud nog aan betekenis oproepen. Dat geldt in gelijke mate voor Het weledele Wilhelmus van Nederland. 'Ben ik, van Duitsen bloed, den vaderland getrouwe tot in den dood. Een Prinse van Oranje ben ik, vrij onverveerd, den Koning van Hispanje heb ik altijd geëerd.' – 'Mijn God, wil doch bewaren den trouwen dienaar Dijn, dat zij mij niet verrassen in hunnen bozen moed, hun handen niet en wassen in mijn onschuldig bloed.' Enzovoort enzoverder. Twintig jaar geleden zou den geëerde koning van Hispanië Juan Carlos als naam hebben gedragen. Er zijn kwalitatief betere referenties denkbaar om altijd te eren.

Omdat de Belgisch-Nederlandse gezangen overduidelijk de tand van onze tijd niet doorstaan, beperk ik me tot amper deze twee nabije landen en in mijn illustraties. Onze lage landjes zijn zeker niet de enige waarvan de hymne kreunt onder de barokke zinskrullen uit een achterhaalde historie.

Onbegrijpelijk

Meerdere liederen bulken van verwijzingen naar de landelijke geschiedenis en lokale historische figuren.

Vaak behoren deze gebeurtenissen of personages tot een ver verleden.

Even een snelle greep uit beroemdheden en helden die aan het hypernationale liedboek hun opgang of bezongen vermelding te danken hebben: Mátyás, Ferruccio, Bendegúz. Marshall Wade, Árpád.

Het is zelfs de vraag of deze namen in eigen land nog iets oproepen. Hetzelfde doet zich voor met plaatsnamen, verwijzingen, heiligen, goden, gebeurtenissen. Sindh, Erinn, Gujarat, Bayamo, Maratha, David, Orissa, Vindyas, Yamuna, Ballila, Legnano, Baekdugebergte, Tisza, de Koemaanse velden, Toka.

Wij, mensen, weten steeds meer en kunnen veel opzoeken. Wel sympathiseert men zingend vermoedelijk sneller met buitenlandse gezangen als men daarvoor Wikipedia niet in aanslag hoeft te hebben.

Grootseheid en superioriteit

Wat aan dit en volgende hoofdstukken aan de minzijde voorafgaat is eerder onschuldig. Een misvatting. Taal.

Vanaf hier gaat het steil nationalistisch bergaf richting collectief schuldig verzuim. Het kan geen toeval zijn dat in de lofdichten het aantal [dubbele] uitroepetekens en bekrachtigende herhalingen van kerngedachten niet te tellen is.

'Eigen lof stinkt' wil het spreekwoord. Toch het overwegen waard als men landgenoten dwingt of oproept tot een nationale meezinger met een kwalijke adem.

De meest beangstigende verwoordingen hebben een letterlijk te nemen grensoverschrijdend karakter. Ze drukken een eigen gebiedsafbakening en -uitbreiding uit, geopolitieke aanspraken. Vanuit onredelijke en een onredelijk hoog aantal uitgeholde legitimaties of aanspraken, die men eindeloos kan aanvullen. Geschiedenis, recht, economie, bedreiging, bescherming van taalkundige minderheden. Ga zo maar door. Zogenaamde grote leiders - in hun kleinheid - pakken breed uit met hun volksverbonden drijfveren maar zwijgen in alle talen over eigen individuele glorie, deel uitmaken van het grote geschiedenisboek, idiote machtsdrang. Wie oorlog wil vindt altijd wel een reden om miljoenen anonieme burgers te offeren. Wie 'vernietiging' in het volkslied laat inschrijven, rust of sterft niet vooraleer haar of [vooral] zijn praalgraf koud omringd is door massagraven aan onschuldige anonieme doden.

'Afrika, laat haar roem tot in de hemel reiken' [Zuid-Afrika] – 'Laat de lauweren voor eeuwig zijn' [Argentinië] - 'Haast je voor glorie en suprematie' [Saoudi-Arabië] – 'Servische glorie, nieuwe pracht' [Servië] – 'Het veelgevierde Oostenrijk' [Oostenrijk] – 'In full glory reflected, now shines in the stream: Tis the star-spangled banner' – 'Deutschland über alles, über alles in der Welt' [Duitsland] – 'Wees glorieus, ons land! [...] Vanaf de zuidelijke zeeën tot het poolgebied.' [Rusland] - 'een volk [...] waarvan de roem rond zal gaan' [Australië] – 'Moge de natie, het land en de staat glanzen in eeuwige glorie' – 'Laten we uw schittering zingen en uw hoge feiten verkondigen. [Rwanda].

Vijandmodel

De geïllustreerde tijdslijnen die we vanaf het lager onderwijs op meterslange banden papier als huistaak kregen, maakten de jeugdige versie van mezelf al duidelijk dat in nationale geschiedenissen vooral geen lijn te trekken was. Volkeren kregen te maken met invasies, bezetting, verovering, ontheemding, destructie, gerichte of willekeurige machtsbeslissingen, revolutie, repressie en - al of niet tijdelijke - bevrijding. Om de helletoestanden uit het nieuws van de dag niet te noemen kunnen Nagorno Karabach, Hong Kong, Aleppo en Haïti in hun uiterste beperktheid volstaan om ons eraan te herinneren dat de mensheid helaas niet wijzer wordt.

Een ander dan het eigen land krijgt in die perceptie snel de kwaadaardige rol van belager. Meermaals bij naam genoemd. Volksliederen zijn vaak momentopnamen, meermaals gekoppeld aan een ervaren van bevrijding, lotsverbetering, vernieuwing. Een terugvinden van een veronderstelde identiteit, een gezamenlijk doel.

De internationale gemeenschap is op haar sterkst in vergeten. Tien jaar na wat men de feiten noemt zal de uitgedunde natuur, gierend van plezier, zich overheen alle kortstondige tragische mensenhistories en hun collectieve moordmachines gewoekerd hebben.

'De pijlen der plunderende Mongolen bracht U nu eens over ons en 't slavenjuk der Turken' [Hongarije]

'Contre nous de la tyrannie, l'étendard sanglant est levé' – 'l'antique esclavage' – 'vils despotes' – 'tremblez tyrans' [Frankrijk] - 'gedurende eeuwen werden wij vertrapt en bespot' - 'het zwaard van de huurlingen' – 'de Oostenrijkse adelaar heeft reeds zijn veren verloren. Het bloed van Italië en dat van de Polen heeft hij gedronken met de Kozakken' [Italië] – 'the foe's haughty host' - 'their foul footsteps' pollution' [VS] 'onze vijanden zullen verdwijnen als de dauw in de zon' [Oekraïne] – 'scatter his enemies and make them fall, confound their politics, frustrate their knavish tricks' – 'grant that Marshall Wade, like a torrent rush rebellious Scots crush' [GB – inkorting en auteur].

Militaire logica

Bij meerdere liederen ziet men rijen moedige soldaten in kolonnes voorbijmarcheren, een onzichtbare tegenstander tegemoet. Ze hebben grond en natie te verdedigen. Ze vertegenwoordigen het hele volk, tenminste de sterkste kant ervan. We zien loopgraven, solfer en geroep. Begrippen als 'bataljon' en 'cohort' kleuren het tafereel volledig in.

'Trotseer het geweervuur van de vijand, voorwaarts! Voorwaarts! Voorwaarts! Mars!' [China] – 'Mexicanen, op de roep van de oorlog, weest gereed om het zwaard en de teugels te grijpen. Laat de aarde tot in het binnenste beven door het geluid van een brullend kanon. Als een buitenlandse vijand het aandurft met zijn voetstappen je grond te bezoedelen, denk dan, oh geliefd Vaderland, dat de hemel je een soldaat in elke zoon heeft gegeven.' – 'O! Soldaten, jullie zijn de voorhoede des volks.' [Mexico] – 'Soldaten zijn we, ons leven lerland toegewijd. Voor Erins zaak, pijn of striem door kanonnen of geweren. We zingen 't soldatenlied.' [Ierland] – 'Wanneer de dagen van strijd aanbreken, voer hem naar de overwinning.' – 'Snel naar de oorlog, mannen van Bayamo, want het thuisland kijkt trots naar jullie.[...]. Hoor de trompetten roepen: Snel, helden, naar de oorlog. Dappere Cubanen, laat ons strijden, en de oorlogskreten weerklinken. [...] En als de trompet blaast: ten aanval zullen wij zij aan zij strijden en een eervolle overwinning behalen.' [Cuba] – 'Where the foe's haughty host?' [VS – herh.] – 'mijn ruiters zag men draven zeer moedig door dat veld.' [Ndl] – 'Sluit de rijen tot een cohort.' [Italië].

God aan onze zijde

In tal van hymnen neemt één God uit het veelkleurige godendom de bescherming op van de hele natie. Het vormt evenzeer een intern rust- of lichtpunt als een afgrenzing tegenover anders georiënteerde religies. Een aantal landen richten zich rechtstreeks tot God, maken van hun hymne een gebed, een verzoek. Het Wilhelmus Van Nassouwe is dan weer een persoonlijk gebed van de prins in vijftien [hier is een uitroepeten gerechtvaardigd] coupletten.

Zolang wij, mensen, toelaten of institutionaliseren dat de ene God goddelijker is dan een andere God, geven we de strijd om het allerhoogste gelijk alle kansen en blijven de heilige [burger]oorlogen, middeleeuwse kruisvaarten, kalifaten en religieuze republieken latent en manifest woeden.

'Eenheid en liefde openbaren zich aan het volk, het pad des Heeren. Wij zweren te bevrijden de grond van onze natie, verenigd door God. Wie kan ons overwinnen?' [Italië] – 'Oh Vaderland [...] in de hemel is je eeuwige toekomst door de vinger van God opgeschreven.' [Mexico] – 'Deze vlag van de halve maan en de ster [...] symbool van de bescherming van de Almachtige.' – 'Ons prachtige en dierbare land [...]. Onschatbaar erfgoed, dat God voor u beschermt.' [Rwanda*] – 'Zegen, Here God, zegen Afrika. Laat zijn roem tot in de hemel reiken. Hoor ons in onze gebeden aan. Here, zegen ons, zegen uw kinderen. God, wij vragen u, bescherm ons volk. Grijpt u in en beëindig alle strijd. Bescherm ons, bescherm ons volk.' [Zuid-Afrika] – 'Verheerlijk de schepper van de hemelen.' [Saoudi-Arabië] 'Wees glorieus, ons land [...], beschermd door God' – 'zegen, Here God, zegen Afrika, laat haar roem tot in de hemel reiken. Hoor ons in onze gebeden aan. Zegen ons, zegen uw kinderen. God, wij vragen u, bescherm ons volk' – 'Chili met je blauwe lucht, pure winden die over je waaien en je veld versiert met bloemen is een mooie kopie van eden. Majestueuze met sneeuw bedekte bergen die door god als een geschenk zijn gegeven.' – 'God, zegen de Hongaren met goede zin en overvloed. Reik hun uw beschermende arm als ze strijden met de vijand.' – 'God der gerechtigheid, u die ons tot heden van de ondergang hebt gered, hoor ook nu nog onze stemmen en wees steeds onze verlosser. Leid en bescherm met machtige hand 't schip der Servische toekomst. God, red, o God, behoed 't Servisch land en 't Servisch ras!' [Servië] – 'En dit is ons motto: 'In God is ons vertrouwen' en de met sterren bezaaide banier zal triomfantelijk wapperen over het land der vrijen en het thuis der dapperen!' [VS]

In Groot-Brittannië lijkt de door God begenadigde koning God op aarde. Met het Britse volk als ondergeschikt decor. 'God save our gracious King. Long live our noble King [...]. O Lord, our God, arise. Scatter his enemies and make them fall. Confound their politics, frustrate their knavish tricks. On thee our hopes we fix: God save us all.'

Op die manier lijken alle Britse onderdanen het koningshuis de grootst mogelijke evidentie toe te kennen. De republiek komt niet bij hen op.

Het jonge leven geven

Voor God en vaderland. Oorlogskerkhoven overal ter wereld bieden meer eresaluut dan anonieme massagraven. Voor beide geldt de gewijde stilte van dood en verderf. Van zestienjarigen die de dood zijn ingejaagd.

Welke impliciete boodschap dragen liederen uit die kanonnenvoer en zinloos lijden rechtvaardigen, zin geven, een hogere betekenis toekennen? Lieder die zich vooral niet afzetten tegen dergelijk afschuwelijk lot.

‘Duizenden zielen werden voor je geofferd. Je werd een slagveld. Soldaten hebben hun leven voor je gegeven. Ze worden helden.’ [Azerbeidjan] – ‘Onze jeugd zal niet moe worden, tot uw onafhankelijkheid. Of ze zullen sterven.’ [Irak] – ‘Snel naar de oorlog, mannen van Bayamo want het thuisland kijkt trots naar jullie. Jullie hebben geen angst voor een glorieuze dood, want om te sneuvelen voor het land is om te leven.’ [Cuba] – ‘Daarna zo doet verlangen mijn vorstelijk gemoed: dat is, dat ik mag sterven met eren in dat veld, een eeuwig rijk verwerven als een getrouwen held.’ [Nederland] – ‘Sluit de rijen tot een cohort, wij zijn tot de dood bereid.’ [Italië] – ‘Trotseer het geweervuur van de vijand, voorwaarts.’ [China] – ‘Vaderland. Je zonen zweren hun adem uit te blazen op je altaar als de klaroen met zijn oorlogszuchtige toon hen oproept waardig te strijden [...]. Voor hen een tombe van eer.’ – ‘Oh, Gekoesterd land van moedige kinderen, we zijn bereid om ons leven voor je te geven, we zijn bereid om ons bloed aan je te geven [...] [Mexico].

Overheersing en kolonisatie

Annexatie, afhankelijk maken, uitbuiting, tirannie, overheersing zijn historisch overduidelijk van vele tijden die onze generatie voorafgaan. De huidige economische exploitatie, veelal gekanaliseerd via zichzelf schaamteloos verrijkende machthebbers, is daarvan de vileine, want minder zichtbare optimalisering. Men vat het vandaag samen als vrijwillige en constructieve economische samenwerking. Alsof het om koopbare voetbalploegen gaat krijgen economisch zwakkere naties leningen op lange termijn toegekend die die landen onmogelijk kunnen aflossen.

In hymnen is het afgooien van het juk een terugkerend thema. Kleinere naties spreken zich daarbij moed in, al of niet in de wetenschap dat ze daarmee hun krachten overschatten, dat ze bij eventueel nieuw conflict bij voorbaat verloren zijn.

Wie het eigen numeriek manifest zwakkere volk - zeg maar het leger - onoverwinnelijk noemt, wekt valse hoop en zoekt problemen.

‘You overcame the colonial-imperialistic yoke that has devastated Africa entirely’ [Rwanda] – ‘Sta op, mensen die slaven weigeren te zijn’ – ‘trotseer het geweervuur van de vijand’ [China] – ‘Gedurende eeuwen werden wij vertrapt en bespot’ [Italië] – ‘We will drink from death and never be to our enemies like slaves. We do not want an eternal humiliation nor a miserable life’ [Irak] – ‘En 't slavenjuk der Turken’ [Hongarije] -

Wreedheid

Ouders tonen zich vandaag met reden erg bezorgd over de nefaste invloed van toenemend geweld in de beeldcultuur. Diezelfde ouders doen er goed aan de teksten van hun nationale hymnen vóór het zingen te toetsen op gruwel. Al in de eerste strofe levert de Marseillaise ons een representatief staal af. ‘Entendez-vous dans les campagnes, mugir ces féroces? Ils viennent jusque dans vos bras égorger vos fils.’ Wel degelijk: kelen. De vluchteling verborg zich [...], overal keek hij maar hij vond niet. [...], smart en wanhoop naast hem, plassen bloed onder zijn voeten, boven hem een zee van vuur [Hongarije] – ‘We zullen drinken van de dood’ [Irak].

De brutale consequentie van bloed en bodem. Helaas ook de optelsom, de afrekening.

A Man's Man's World

‘But it wouldn't be nothing, nothing without a woman or a girl.’ En toch krijgt de vrouw in de hymnen - als ze er al in voorkomt - een hoogst stereotiepe plaats. Hoe dan ook is er een voortdurende gerichtheid op vaders, zonen en broederschap. Enkel al de betiteling ‘vaderland’ is betekenisvol. In Rwanda bezingt men het moederland, weliswaar als ‘moederlijke boezem van ons allen.’

‘Duitse vrouwen, Duitse trouw, Duitse wijn en Duitse zang moeten in de wereld behouden hun oude mooie klank, ons tot edele daad bezielen, ons hele leven lang.’ [Duitsland] – ‘Lord make the nations see that men should brothers be and form one family, the wide world over.’ [GB].

In het Duitse volkslied vinden we al te opzichtig het Wein, Weib und Gesang terug. In de Engelse versie is van de vrouw zelfs geen sprake.

De natuur

Meerdere hymnen bezingen de natuurlijke schoonheid van hun land. Het is een universeel en verbindend thema.

Het vormt ook een uitstekende basis voor een loflied dat niemand kwaad doet en zorg draagt voor de toekomst.

De natuur is omnivalent, vertoont zich in de grootst mogelijke verscheidenheid en heeft wereldwijd bescherming nodig wil de veelvraat Mens niet alle plaats opeisen.

‘Waar de golven ruisen Van de Tisza en de Donau [...]. Omwille van ons op de Koemaanse velden deed U de aren wiegen. De wijnranken van Tokaj deed U van nectar druipen.’ [Hongarije] – ‘Land van bergen, land aan de rivier, land van velden.’ [Oostenrijk] – ‘Water bruist door de weiden, dennenbossen ruisen over de rotsen, in de tuin glanst de lentebloesem, aanblik van het aardse paradijs.’ [Tjechië] - ‘Uit het blauw van onze hemel, uit de diepte van onze zee, over onze eeuwige gebergtes, waar de rotsen antwoord geven, klinkt de roep om samen te komen.’ [Zuid-Afrika] – ‘Chili met je blauwe lucht, pure winden die over je waaien en je veld versiert met bloemen, is een mooie kopie van eden. Majestueuze met sneeuw bedekte bergen die door god als een geschenk zijn gegeven en de zee die je reinigt, die je een gunstige toekomst zal geven.’ [Chili].

Poëzie

Midden veel taalgeweld kan men ook een ruim aantal zinnen of beelden vinden die met een bijzonder fijnzinnige pen genoteerd zijn en die daarmee wellicht sterk de beleving van een volk uitdrukken.

‘Je ligt midden het continent, als een sterk hart.’ [Oostenrijk] – ‘De zee die je reinigt.’ [Chili] – ‘Tot stenen rotsen worden bedekt met mos.’ [Japan] – ‘Fontein van vrijheid, bron van licht. Waar soevereiniteit en veiligheid elkaar treffen.’ [Marokko].

Goede voorbeelden

De erg beperkte selectie die volgt is mijn persoonlijke selectie en inhoudelijk onvermijdelijk subjectief. ‘Wat spreekt me als tegelijk landsburger en wereldburger aan?’ - ‘wat raakt me?’ waren de eenvoudige vragen die ik me stelde.

In die beoordeling herken ik bij mezelf het zoeken naar een hogere waarde, die zich voor mij niet noodzakelijk vertaalt in een goddelijke kracht. Wel opnieuw in wat mensen en volkeren met elkaar verbindt, wat ze met elkaar gemeen hebben. In mijn sterk vermoeden ligt in de teksten die mijn positieve aandacht gewekt hebben, ook vaak diepe pijn ingebed [Japan, bvb].

De sublimatie daarvan is dan waardige sublimatie zonder ontkenning. Telkens weer benadrukken de teksten in hun algemeenheid of in de fijne trekken van hun taalpenseel het schone en goede in mens en omgeving. Soms neem ik bewust niet de hele tekst op. De geschrapte strofen maken dan deel uit van de argumenten in mijn negatieve balans. De strofen die ik heb behouden, dienen dan als goed voorbeeld voor een eventueel vervolg in de tekst. Soms duikt een tekst of een tekstdeel op dat voor mij het eerder negatieve beeld van een land - al of niet aangepreemd via de media – corrigeert. Als in veel vrije kunst en vrije cultuur komt telkens terug ‘we zijn mensen’ – ‘in onze verschillen zijn we mensen met gemeenschappelijke waarden.’

Onvermijdelijk zullen in de opsomming herhalingen met vorige hoofdstukken voorkomen.

‘Totdat stenen rotsen worden, die bedekt zijn met mos.’ [Japan – herh.] – ‘Uit het blauw van onze hemel, uit de diepte van onze zee, over onze eeuwige gebergten, waar de rotsen antwoord geven, klinkt de roep om samen te komen.’ [Zuid-Afrika] – ‘Fontein van vrijheid, bron van licht, waar soevereiniteit en veiligheid elkaar treffen.’ [Marokko] - ‘Mijn vaderland. Majesteit en schoonheid, verhevenheid en pracht zijn in uw heuvels. Leven en verlossing, plezier en hoop zijn in uw lucht. Wanneer zal ik u zien? Veilig en welvarend, [...] zal ik u zien in uw eminentie, de sterren bereiken?’ [Irak] – ‘Land van bergen, land aan de rivier, land van velden, land van kathedralen, land van hamers met een mooie toekomst. Thuisbasis van geweldige dochters en zonen, mensen die begaafd zijn voor het mooie. [...] Je ligt midden op het continent als een sterk hart [...] Zie ons vrij en trouw wandelen, blij om te werken en hoopvol.’ [Oostenrijk] ‘Chili met je blauwe lucht, pure winden die over je waaien en je veld versiert met bloemen is een mooie kopie van eden. Majestueuze met sneeuw bedekte bergen die door god als een geschenk zijn gegeven en de zee die je reinigt, die je een gunstige toekomst zal geven.’ [Chili] –

‘Waar is mijn thuis? [...] Water bruist door de weiden, dennenbossen ruisen over de rotsen, in de tuin glanst de lentebloesem. Aanblik van het aardse paradijs. En dat is dat mooie land, Tsjechische land, mijn thuis.’ [Tjechië] – ‘Respect voor burgerschap is groot in ons Ethiopië. Nationale trots wordt gezien, schijnend van de ene kant naar de andere, voor vrede, voor gerechtigheid, voor de vrijheid van volkeren. In gelijkheid en liefde staan wij samen. Sterk op de grondvesten [...]. Wij zijn mensen die leven door te werken. Wonderschoon is de traditie, maagd van trots erfgod, moeder van natuurlijke waarden, moeder van moedige mensen. Wij zullen U beschermen - we hebben een taak. Ons Ethiopië, leef en laat ons trots op je zijn.’ [Ethiopië] - Laat de morgen schijnen over het zilver en goud van dit land. Deze wereld met natuurlijke schoonheid.

Dit is mijn prachtige vaderland. De glorie van wijze mensen, opgevoed in een schitterende cultuur met een vijf millennia lange geschiedenis. Laten we onze lichaam en geest wijden aan het voor eeuwig aanmoedigen van dit Korea. [...] We nestelen ons in de geest van de arbeid, de sterke wil, verbonden met eerlijkheid [...]. Dit land is ontstaan door de wil van de mensen.’ [Noord-Korea] – ‘Saba, gij rijst op uit de oceaan, met bergen en hellingen zo steil. Hoe kunnen wij u bereiken om u te begroeten, eiland van de zee, ruw en diep? Kom, laat ons naar de roeiers kijken met hun gezichten zo vredig en kalm. Leid ons nu veilig door de branding, breng ons zonder schade aan wal. [...] Zullen herinneringen van uw schoonheid overblijven, mochten wij ver van u rondzwerven? Uw wegen klimmen allemaal steil tussen de groene heuvels door. Tot aan de allerlaatste bocht. [...] De scène is een pittoreske vallei met bloemen zo welriekend en fijn. Dit landschap van betovering prent schoonheid in de geest in. [...] De mist en de zeebries vermengen zich met elkaar en verfrissen de lucht om van u, Saba, zo kostbaar, een gezonde en welvarende sfeer te maken. [...] Vriendelijk en lieflijk, al is het klein.’ [Saba].

DE ZWIJGERS [HEBBEN MISSCHIEN ONGELIJK]

Zonder Woorden

Spanje heeft de begrijpelijke keuze gemaakt om het bij een melodie te houden. Dit wortelt opnieuw in de pijnlijke burgeroorlog die de bevolking getroffen heeft en het tot vandaag sluimeren van een onderdrukkend Franco-regime. De weinige andere landen die zichzelf van tekst gevrijwaard hebben, roepen gelijkaardige ontvlambaarheid of impasse op: Bosnië, Herzegovina, Kosovo.

Voor het even schilderachtige als exemplarisch vreedzame San Marino [communisten, socialisten en christen-democraten vinden elkaar beleidsmatig in het belang van hun land] zie ik dan weer geen reden om niet eendrachtig op een tekst te zoeken.

In zwijgen - in Spanje moet veel verzwegen worden - vind ik geen oplossing. Zorgvuldig gekozen en gedeelde woorden kunnen verbinden, bieden kracht.

VOORLOPIGE BALANS

We leven vandaag in een andere tijdsgeest dan honderd tot vijftig jaar geleden. Hoewel men vaststelt dat nationalistische tendensen toenemen, lopen deze ontwikkelingen achter op de multiculturele en geïnternationaliseerde wereld waarin we in de feiten leven. De veelkleurigheid binnen landsgrenzen heeft gemaakt dat de band tussen natie en burger - behalve bij hardliners - veel minder scherp is geworden. Dat veel - al of niet later genationaliseerde - sporters de nationale hymne niet meezingen, de woorden niet kennen of zich zelfs misprijzend gedragen, zou dit kunnen aanwijzen. Het is hen als kind niet aangeleerd. Het spreekt hen - wel vaker behoorlijk zichtbaar - niet aan [soms is het aankijken tegen een negatieve, hooghartige, egocentrische afwijzing].

Met deze vaststelling heb ik vooral *niet* genoteerd dat men - met oog voor onze onzekere toekomst - nationale erkenning, identiteit en gezamenlijke geschiedenis dan maar best ieder belang of relevantie onzegt. Verbindende kenmerken, een landelijk dak boven het hoofd, een welbevinden binnen grenzen, kan van waardevolle betekenis zijn. Ontheemding is voor niemand een goede zaak.

Een mogelijke humane grensoverschrijding bevindt zich op de zere plek waar nationalisme en patriottisme synoniem worden voor landelijke tot regionale uitsluiting en discriminatie.

Als aangegeven in deel één van mijn betoog, kampen te veel anthems anno 2024 met een ernstig imagoprobleem. Zo is het voor onze democratieën zo cruciale begrip 'vrijheid' veelal synoniem voor een bevochten, herwonnen of blijvend te bevechten bevrijding of onafhankelijkheid. Bij te veel liederen vinden we de sfeer terug van wapperende banieren, grootsheid, vlaggen, trompetten, speren, overwinning. Dat bvb het Servische volkslied het begrip 'ras' laat uitzingen, introduceert een moeilijk definieerbaar onderscheid eigen-niet eigen, dat bijzonder kwalijke herinneringen kan oproepen. Net als de milieubewegingen staan vandaag alle vredesbewegingen onder zware druk. Men doet er nog meer minnetjes over dan vijftig jaar geleden. De wereld oogt behoorlijk in de war. 'War' ook als opgezweept, oorlogsriep gemaakt, angstig. Het zou een geruststellende ontwikkeling zijn volksliederen te zien kiemen die verzoening, een *glorieuze universele vredeswil* uitdrukken.

De achterliggende gedachte is de bevrijding van iedere oorlogsgedachte. Het is de hoop die ik durf koesteren: dat alle volkeren, los van hun machtsgedreven leiders, vrede en geborgenheid willen. We leven onder dezelfde zon, met een prachtige, gevarieerde natuur, die wel groeikrachtig woekerend kan zijn maar niet 'van aard' vijandig.

Een voorzichtige aanzet

Een anthem, als ook een muzikaal onderscheidend gegeven, blijft betekenisvol. Het is ook opnieuw wat de geschiedenis ons leert. In een aantal landen gingen referenda aan de keuze vooraf, vonden minstens grondige parlementaire besprekingen plaats.

Willen we in onze liederen een universele vredeswil uitdrukken, kunnen voorafgaandelijke criteria, bepaald door een gezaghebbend orgaan als de Verenigde Naties een behoorlijke hulp zijn.

Aandachtspunten die men daarbij alvast in overweging kan nemen:

- Een zo universeel mogelijke inhoud [in de eigen landstalen].
- Tekst en muziek
- 1 tot 2 strofen + refrein
- Niet tijdsgebonden
- Uitdrukking van de vredeswil en van verzoening
- Het Handvest van de Verenigde Naties en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens bij de hand of als inspiratie
- Begrijpelijk voor iedereen. Dit houdt ook in dat historische gebeurtenissen of figuren best een internationale en positieve reputatie oproepen. Figuren als Dante, Marie Curie, Martin Luther King, Newton, Boeddha, Nelson Mandela, Einstein, Descartes, Pythagoras, Plato, JS Bach - om het bij deze greep te houden - overstijgen de grenzen van hun land en roepen meteen herkenning op. Tot onze menselijke verwezenlijkingen behoren de maanlanding, de oprichting van de Verenigde Naties, het malariavaccin, de gelijkheid tussen vrouw en man.
- Democratische besluitvorming. SWOT-analyse.
- Inter-religieus. Niet één religie, leer of God boven andere.

Mijn Plaats Kennen

Mijn bijdrage munt uit in onvolledigheid. Na overweging heb ik beslist de meeste teksten met behulp van Google translate te vertalen naar het Vlaams. Iedere vertaling houdt het risico van foutenlast en misinterpretatie in. Dit is voor zowel auteur - met excuses - als lezer voor lief te nemen. Een grondige analyse gaat mijn fysieke en intellectuele krachten te boven. Meer dan een aanzet heb ik niet willen geven. Verdere studie en concretisering vereist een uitgebreide, multidisciplinaire en specialistische équipe, gesteund door gezaghebbende organen als de Verenigde Naties, De Afrikaanse Unie, het Europees Parlement en andere. Voor één keer bepleit ik een resolute *korte* termijnaanpak. De bedreigde wereldvrede is in het geding. Alle baten helpen. Dit vereist in de weinig opbeurende context van vandaag - wat modieus heet - een sense of urgency.